

Mit kapott a Gyermekek Háza Csányi Yvonne-tól?

KÓKAYNÉ LÁNYI MARIETTA

marietta@gyermekekhaza.hu

DOI: [10.52092/gyosze.2023.1.9](https://doi.org/10.52092/gyosze.2023.1.9)

Pillanatkép

2022. október 28. A 30 éves Gyermekek Háza születésnap konferenciáján vagyunk. A konferenciát komoly szakmai érdeklődés jellemzi, érkeztek pedagógusok, gyógypedagógusok az ország minden tájáról, határontúli magyar iskolákból. Több előadás témája az inkluzív nevelés, oktatás volt. Nem véletlenül, hiszen a Gyermekek Háza az az iskola, amely Magyarországon elsők között vállalta az integrált nevelés, oktatás bevezetését. Dr. Perlusz Andrea, dr. Loványi Eszter és jómagam osztottuk meg tapasztalatainkat, tudásunkat az inkluzív neveléssel, oktatással kapcsolatban. Előadásaink során mindhárman megemlékeztünk dr. Csányi Yvonne-ról. Tisztelegtünk emléke előtt. Perlusz Andrea, mint közvetlen munkatársa, Loványi Eszter, hallássérült előadónk, mint tanítványa, én, mint a Gyermekek Háza vezetője, aki nagyon sokat tanult inkluzióról, befogadó iskolai környezetről Yvonne-tól. Mind elcsendesedtünk. Yvonne-ra gondoltunk és tisztelegtünk emléke előtt.

Mit kapott a Gyermekek Háza Csányi Yvonne-tól? Megpróbálok néhány szóban összefoglalni.

Gyermekek Háza

Gyermekek Háza az 1991/92 tanévben mint alternatív program kezdte meg működését. Ezekben az időkben indultak a reformpedagógiákra építő alternatív iskolák. Mi, a Gyermekek Háza kidolgozói is új utakat kerestünk. Olyan iskolát álmodtunk, amely minden diák számára hatékony, elfogadást nyújtó iskolai környezetet biztosít, a tanulók egyéni sajátosságaihoz, szükségleteihez igazítja a nevelési, tanulási környezetet.

A kitűzött cél jelentősen megváltoztatta az iskoláról, tanításról, tanulásról vallott gyakorlatunkat. Az egységes tananyag helyett a sokszínű gyermekekre fókuszáló szemlélet merőben új megközelítést jelentett az addigi oktatási gyakorlatunkhoz képest. Szakmai lelkesedésünk határtalan volt, kerestük az új utakat, módszereket. Nagy figyelmet szenteltünk a tanulók megismerésének lehetőségeire, a személyes kapcsolatok kiépítésére, működtetésére. Törekedtünk a tanulói aktivitásra, kezdeményezésre építő tanulási helyzetek alkalmazására. Kipróbáltuk és tanítási gyakorlatunkba beépítettük a személyre szabott tanítást biztosító differenciált rétegmunkát, a diákok együttműködésére építő kooperatív tanulást, a projekteket, témaheteket. Osztályzat helyett szöveges értékelést alkalmaztunk, nagy súlyt fektetve az árnyalt, támogató értékelés megvalósítására. Nagyon szép, izgalmas évek voltak ezek.

Úgy gondolom, azzal, hogy értéként kezeltük a gyermekek közti különbségeket, megtanultuk és alkalmaztuk a differenciált támogatást nyújtó tanulásszervezési módszereket, gyakorlatilag „megágyaztunk” az inkluzív nevelésnek.

Integrált nevelés

Az integrált nevelés elméletével és gyakorlatával 1993-ban ismerkedtünk meg. Ekkor történt, hogy az akkori Budapesti Tanítóképző Főiskola és a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola (jelenleg ELTE Tanító- és Óvóképző Kar, valamint ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar) oktatóival és hallgatóival együtt részt vettünk egy integrált nevelés, oktatás témájú Tempus projektben. A projekt vezetője a gyógypedagógiai képzés részéről dr. Csányi Yvonne, a tanítóképzés részéről Kereszty Zsuzsa volt. Ahogy megfogalmazták, híd szeretnének képezni a gyógypedagógia és a többségi pedagógia között.

A Tempus program keretén belül három éven keresztül volt lehetőségünk Manchester, Cambridge és Saarbrücken körzetében az integrált nevelés, oktatás rendszerét, tanítási gyakorlatát, tantervfejlesztését, valamint az integrált nevelésre felkészítő pedagógusképzés és továbbképzés kereteit, tartalmát és módszereit tanulmányozni. Iskolákat látogattunk, műhelyfoglalkozásokon, továbbképzéseken vettünk részt, sokat tanultunk. A projekt nemzetközi tapasztalatokra építve azt kívánta elérni, hogy közelebb kerüljenek egymáshoz a többségi és a speciális pedagógiában felhalmozódott tudások, tapasztalatok és Magyarország intézményrendszere is elinduljon – az akkor még fogyatékosnak nevezett – sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése útján.

A Gyermek Háza modelliskolaként került a projektbe, vállalva, hogy felkészül az integrált nevelésre és fogad osztályaiba fogyatékos tanulókat. Az integráció gondolata számunkra teljesen új volt. Hiszen eddig külön intézményekben tanultak a fogyatékos gyermekek. Magunk sem hittük, hogy ez lehet másként. Azonban a minden tanuló számára hatékony iskola koncepciója teljesen összhangban volt az elvárt szemlélettel, módszertannal. Dr. Csányi Yvonne, Kereszty Zsuzsa és munkatársai ezt látták meg, így a sajátos nevelési igényű tanulók integrációját célként megfogalmazó kezdeményezés és a Gyermek Háza pedagógiai koncepciója szerencsésen találkozott.

Bár az elfogadás, az egyéni sajátosságokhoz igazodó tanulásszervezés napi szinten jelent meg iskolai gyakorlatunkban, a Tempus program, a nemzetközi tapasztalatok megismerése nyitottabbá, tudatosabbá tette gondolkodásunkat. Elfogadtuk az előadók, köztük Wendy Lynas, Mel Ainscow és Csányi Yvonne gondolatait, miszerint mindenki fogyatékos és mindenki ép, mindannyian hordozunk értékeket és vannak hiányosságaink.

A megismert iskolák pedagógusainak szemlélete, amely a fogyatékossgot nem hiányként, hanem egyéni, sajátos szükségletként értelmezte, egy új világot nyitott meg előttünk. Yvonne elkötelezett jelenléte, a látottakra, hallottakra való ráerősítése meghatározó szakmai élményt jelentett számunkra. Yvonne-nak köszönhetően lett széleskörű rálátásunk a nemzetközi tapasztalatokra, eredményekre. Munkássága, szemlélete mai napig meghatározza a Gyermek Háza pedagógiai kultúráját, arculatát.

Inklúzió

A nemzetközi tapasztalatszerzés, az integrált nevelés gyakorlatban történő megfigyelése, a téma elismert szakértőivel való konzultáció nagymértékben segítette a Gyermek Háza fejlődését.

Ráeszméltunk, hogy az elfogadó szemlélet azt jelenti, hogy hisszük, hogy minden tanuló értékek hordozója, az egyéni sajátosságokhoz igazodó nevelési, tanulási környezet nem csak a sajátos nevelési igényű tanuló, hanem minden tanuló érdekét szolgálja. Ez komoly szemléletváltást jelentett

mindannyiunk számára. Továbbfejlesztettük pedagógiai módszereinket, nagy súlyt fektettünk az elfogadó légkör, szemlélet megteremtésére. Árnyalt, fejlesztő szöveges értékelési rendszert dolgoztunk ki. Megtanultunk együttműködni a segítő szakemberekkel, gyógypedagógusokkal. Meghatároztuk az inklúzió fogalmát, elfogadtuk, hogy az inkluzív iskola a gyermekek egyéni – társadalmi, biológiai, kulturális – különbségeit teljes mértékben figyelembe veszi, és azokból kiindulva, azokra építve alakít ki befogadó környezetet személyi, tárgyi és pedagógiai vonatkozásban. Az inklúziót valójában iskolai átalakulási folyamatként értelmeztük, melynek eredményeként iskolánk alkalmassá vált minden tanuló nevelési, tanulási szükségleteinek kielégítésére. *Úgy gondolom, a Gyermek Házunk inkluzív iskola.* Törekszünk arra, hogy minden tanulóinkban lássuk az értéket, ismerjük egyéni szükségleteit és azokhoz igazítsuk tanítási gyakorlatunkat.

Az indulás első éveiben Yvonne gyakran eljött a Gyermek Házába, segítette módszertani lépéseinket, fejlesztéseinket, tanácsot, útmutatást nyújtott. Figyelte, támogatta az iskolánkban tanuló hallássérült gyermekek fejlődését. Gyakorlatilag utazó gyógypedagógusként segítette a Gyermek Házában tanuló sajátos nevelési igényű tanulókat.

Tudásmegosztás

Még egy nagyon fontos dolgot tanultunk Yvonne-tól. Valahogy úgy fogalmazott, *„a tudást aprópénzre kell váltani”*. Yvonne mindig is fontosnak tartotta, hogy tudását, tapasztalatait megossza másokkal. Mi is sokat tanultunk tőle. Feladatunknak érezzük a mai napig, hogy – mint az integrált nevelést elsőként megvalósító iskola – tapasztalatainkat, tudásunkat megosszuk másokkal.

A Gyermek Házunk nyitott iskola. Minden héten szervezünk szakmai napokat, ahol előadást, bemutató órákat, konzultációt tartunk. Pedagógus-továbbképző programot akkreditáltattunk az inkluzív nevelés témakörében. Kollégáimmal gyakran tartunk előadásokat. Fogadjuk pedagógusképző intézmények hallgatóit. Több nemzetközi programban vettünk, veszünk részt.

És természetes volt számunkra, hogy a Gyermek Házunk születésnap konferenciájának kiemelt témája volt az inklúzió, a befogadó iskolai környezet.

Összegzés

Nagy utat jártunk be, és ennek az útnak részese volt Csányi Yvonne. Ma már a világ legtermészetesebb dolga a Gyermek Házában, hogy Down-szindrómás gyermek párban tanul társával, hallássérült tanuló csoportmunkában dolgozik, társai magabiztosan használják az adóvevő készüléket, természetes, hogy kerekesszékes tanítványunk részt vesz a fogócskában, mindig van, aki tolja a székét.

Az iskolai élet minden pillanatában figyelünk arra, hogy minden gyermek különleges, joga van elfogadó, támogató iskolai környezetben tanulni.

Ezt kaptuk dr. Csányi Yvonne-tól. Köszönjük.